

ОБОРОТ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ ЗАКАРПАТТЯ: СУЧАСНИЙ СТАН І МІСЦЕ СЕРЕД ОБЛАСТЕЙ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ ТА УКРАЇНИ

Чубарь О.Г., к.е.н., доцент

Жидик О.І., аспірантка

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Одним з основних показників соціально-економічного розвитку регіону є обсяг роздрібного товарообороту, який не тільки характеризує стан роздрібної торгівлі, але також є певним індикатором змін в економіці краю. Роздрібний товарооборот відображає обсяг залучення грошових коштів населення, які обмінюються на товари та послуги в процесі купівлі-продажу. В такому контексті його можна вважати показником рівня життя та матеріального благополуччя населення, а товарооборот роздрібної торгівлі регіону – показником матеріального благополуччя громади регіону.

На основі статистичних даних [1, с.5; 2, с. 13] можна стверджувати, що післякризовий період характеризувався збільшенням обсягу роздрібного товарообороту в Україні. Таке зростання притаманне для всіх регіонів країни, в тому числі і для Закарпатської області. Обороти роздрібної торгівлі в 2013р. порівняно з 2010р. зріс в 1,5 рази і становив 17186,7 млн. грн. [1, с.5]. Загальні показники обороту роздрібної торгівлі та ресторанного господарства України та Закарпатської області ілюструють зростання за аналізований період. За даними офіційної статистики [1, с.7; 2, с. 14] індекс фізичного обсягу роздрібного товарообороту в порівнянних цінах як в Україні, так і по області становив більше 100% з року в рік, що дає підстави стверджувати про зростання не лише номінальних, але й реальних його обсягів.

Частка Закарпатської області у роздрібному товарообороті підприємств України в 2013р. становила 1,87%, що на 0,26% менше, ніж в 2010р. Роздрібний товарооборот на 1 особу в області є значно нижчим за всеукраїнський показник. Крім того, аналіз свідчить про втрату Закарпатською областю позицій за показником обсягу роздрібного товарообороту на одну особу серед областей України. Так, замість 13-го місяця в 2010р. – 18-те в 2013р. Крім того, якщо по Україні зростає показник роздрібного товарообороту на 1 особу як в містах, так і в селах, то в Закарпатській області дане твердження є вірним тільки для міст.

Серед областей Західного регіону за показником товарообороту Закарпатська область також не посідає лідируючих позицій. До прикладу, товарооборот Львівської області за підсумком 2013р. вищий в 2,3 рази, Івано-Франківської - в 1,2 рази, ніж в Закарпатті [1, с. 6]. Найбільший темп росту обороту роздрібної торгівлі Закарпаття спостерігався в 2011р. (вищий тільки в Івано-Франківській області), надалі він знижується і є нижчим ряду інших областей Західного регіону [1, с.6].

Для оцінки різниці обсягів товарообороту роздрібною торгівлю між областями Західного регіону доцільно застосувати показник, який частково враховує особливості областей (в даному випадку – чисельність населення) – це показник роздрібного товарообороту на 1 особу. Серед регіонів Західної України за показником роздрібного товарообороту на 1 особу до 2013р. безперечним лідером була Львівська область, але в 2013р. вона поступається Волинській області. Що ж до Закарпаття – то воно займало друге місце серед областей Західної України в 2010 – 2011рр., а от у 2012 – 2013рр. посідає третє місце. Якщо брати дані в розрізі всіх регіонів України, то тут ситуація дещо інша – в 2012р. порівняно з 2011р. позиція Закарпаття за вищезгаданим показником знизилась з 13 сходинки на 18-ту, на якій і залишалась в 2013р. Тобто, в 2012р. область значно втратила свої позиції як серед регіонів України, так і серед областей Західного регіону [1, с.15].

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок про те, що в Закарпатті існує позитивна тенденція до збільшення обсягу роздрібного товарообороту як в номінальних, так і в порівняльних цінах. Проте слід відмітити і негативні тенденції: зростання обсягу роздрібного товарообороту в області відбувається нижчими темпами, ніж в інших областях Західного регіону, в результаті чого Закарпаття втрачає свої позиції як серед областей Західного регіону, так загалом по країні. Отримані результати спонукають до подальших досліджень даної проблеми з метою виявлення причин, що викликають вищезгадані негативні тенденції та пошуку шляхів їх усунення. Особливої уваги потребують зміни та негативні процеси, що почали спостерігатись у сфері торгівлі у зв'язку із різким зростанням цін на всі групи товарів і відповідним падінням купівельної спроможності населення.

Література:

1. Роздрібна торгівля України у 2013 році: статистичний збірник / Під загальним керівництвом В.О. Піщейка. Відповідальний за випуск А.О. Фризоренко // Державна служба статистики України. – Вих. № 369/0/08.1вн-14 від 01.09.2014. – 165 с.
2. Роздрібна торгівля Закарпатської області: статистичний збірник / За редакцією Білея М.М. // Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Закарпатській області. – 2014 р. – 93 с.

СПІЛЬНИЙ РУМУНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ТУРИСТСЬКИЙ ПРОДУКТ

«КАРПАТИ». SWOT-АНАЛІЗ

Шандор Ф.Ф., д.філософ.наук, професор

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Реалізація державної політики в галузі туризму, не зважаючи на різниці у законодавчих базах країн Центральної Європи, здійснюється шляхом визначення і реалізації основних напрямів державної політики в галузі туризму, пріоритетних напрямів розвитку туризму, визначення порядку класифікації та оцінки туристичних ресурсів, їх використання та охорони, спрямування бюджетних коштів на розробку і реалізацію програм розвитку туризму, визначення основ безпеки туризму, нормативного регулювання відносин у галузі туризму (туристичного, готельного, екскурсійного та інших видів обслуговування громадян), ліцензування в галузі туризму, стандартизації і сертифікації туристичних послуг, визначення кваліфікаційних вимог до посад фахівців туристичного супроводу, видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу, встановлення системи статистичного обліку і звітності в галузі туризму та курортно-рекреаційного комплексу, організації і здійснення державного контролю за дотриманням законодавства в галузі туризму, визначення пріоритетних напрямів і координації наукових досліджень та підготовки кадрів у галузі туризму, участі в розробці та реалізації міжнародних програм з розвитку туризму

Туризм є одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристичної діяльності, а основними цілями державного регулювання у центральноевропейських державах, в галузі туризму є [1]:

- забезпечення закріплених конституцією прав громадян на відпочинок, свободу пересування, відновлення і зміцнення здоров'я, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав;
- безпека туризму, захист прав та законних інтересів туристів, інших суб'єктів туристичної діяльності та їх об'єднань, прав та законних інтересів власників або користувачів земельних ділянок, будівель та споруд;
- збереження цілісності туристичних ресурсів України, їх раціональне використання, охорона культурної спадщини та довкілля, врахування державних і громадських інтересів при плануванні та забудові територій;
- створення сприятливих умов для розвитку індустрії туризму, підтримка пріоритетних напрямів туристичної діяльності.

Основні терміни використані в роботі: функції туризму, туризм, турист, туристична група, туристична діяльність, туристична організація, правовідносини в інституті туризму.